واشنتۆن نیگەرانە و باڵیۆزەکەی "دەستوەردان" دەکات و هاوپەیمانی نێوان تەقەدوم و سەدرییەکان حکومەتی سودانی دەڕوخێنن

لە چواردەی تشرینی دووەمدا یەکەم پێشینەی لەو جۆرە دەردەکەوێت، بەپێی وەسفی ئەنجومەنی ئەتڵەسی، دوای ئەوەی دادگای باڵای فیدراڵی هەڵوەشاندنەوەی ئەرکی سەرۆکی پەرلەمانی عێراق مەحەممەد حەلبووسی و لەکار لابردنی ڕاگەیاند، جگە لە تاوانبارکردنی بە چەندین تۆمەت، لەوانە "ساختەکاری، خراپ بەکارهێنانی دەسەڵات و پێشێلکردنی سوێندی فەرمی"، بەپێی بڕیاری دادگا بۆ لابردنی سەرۆکی پەرلەمان لە پۆستەکەی و دەستپێکردنی پرۆسەی یاسایی لە دژی ئەو تۆمەتانەی لە دژی ئەنجام دراوە، دوای شەڕێکی یاسایی هات دژی یەکێک لە ئەندامانی پێشووی پەرلەمانی حیزبەکەی، لەیس دلەیمی، کە حەلبووسی تۆمەتبار کرد بە تۆمارکردنی دەست لەکارکێشانەوەی لە کاتێکی پێشوو و بەکارهێنانی بۆ فشارخستنە سەری بۆ تێپەڕاندنی ئەو بڕیارانەی کە ئەو پشتیوانی لێدەکات، شتێک کە یاسای عێراقی بە پێشێلکردنی سوێندخواردن و خراپ بەکارهێنانی دەسەڵات دادەنێت.

دەرئەنجامەکانی لابردنی حەلبووسی لە پۆستەکەی بەخێرایی دەرکەوت لەگەڵ ڕاگەیاندنی دەستلەکارکێشانەوەی چەند بەرپرسێک، بەتایبەتی وەزیرانی پلاندانان و پیشەسازی و ڕۆشنبیری، کە لەلایەن سەرۆک وەزیرانی عێراق مەحەممەد شیاع سودانییەوە ڕەتکرایەوە و ڕاستەوخۆ گەڕانەوە بۆ پۆستەکانیان، لە کاتێکدا هەواڵەکان دەربارەی دەست لەکارکێشانەوەی ئەندامانی پارتی تەقەدوم کە

مەحەممەد حەلبووسی سەرۆکایەتی دەکات لە پەرلەمان بەردەوامن، کە نیگەرانی ویلایەتە یەکگرتووەکانی
ئەمەریکای بەرزکردەوە کە لەسەر هێڵی قەیرانەکە بڕیارەکەی دادگاکە، کە بە "تەمیز ناکرێت"،
کاریگەری□کەی لەسەر ئاستی هەرێمی و نێودەوڵەتی بەجێهێشت، دوای ئەوەی ڕاپۆرتی ڕۆژنامەوانی زۆر
لەسەر ئەم پرسە ڕاپۆرتیان بڵاوکردەوە، گرنگترینیان لەلایەن ڕۆژنامەی ئیسرائیلی The Jerusalem
Post، ک□ تیایدا نووسیوی□تی "ئ□و ت□م□تان□ی ک□ ب□دوای ح□لبووسیدا د□چن ک□ د□ی□ویست د□خی ع□راق
لەگەڵ ئیسرائیل ئاسایی بکات و ئیمزاکردنی گرێبەستێک لە ڕێگەی حیزبەکەیەوە لەگەڵ کۆمپانیایەکی
ئیسرائیلی (گومانلێکراوە)".

ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا لەژێر "نیگەرانیە" سەبارەت بە "کاریگەری سیستەمی سیاسی عێراق کە
لەسەر بنەمای تایەفەیی دروستکراوە"، بەپێی وەسفی ئەتڵەسی، ئەمەریکا هەوڵەکانی خۆی دەستپێکرد بۆ
"چارەسەرکردنی قەیرانەکە"، هەروەک لەلایەن تۆڕی عەرەبی نوێوە پشتڕاستکراوەتەوە کە بال□ی□زی
ئەمەریکا ئێلینا ڕۆمانۆسکی لە 16 ئەم مانگەدا لەگەڵ سەرۆکی ئەنجومەنی بال□ای دادوەری عێراق، فایەق
زێدان کۆبووەوە و سەرۆکی لەکارکراوی پەرلەمان مەحەممەد حەلبووسی بە هەوڵی کۆتایی هێنان بە
کێشەکە.

ئەتڵەسی سەبارەت بە قەیرانی لەکارکردنی حەلبووسی لە پۆستەکەیدا، پشتڕاستی کردەوە کە کێشەکان بە
لابردنی پەرلەمانتاری پێشووی پەرلەمانی عێراق لەیس دلەیمی دەستی پێکردووە، کە سکاڵایەکی یاسایی
دژی حەلبووسی تۆمارکرد و تۆمەتباری کرد بە "ساختەکاریی" لە دەست کارکێشانەوەکەی و بەکارهێنانی بۆ
دەرکردنی لە ئەنجومەنی نوێنەران بەبێ ئاگاداری پەرلەمانتاری لەناوبراو، جگە لە بانگەشەکانی دیکە،
دیارترینیان کە لەلایەن ئەندامی پەرلەمان باسم خەشان تۆمارکرابوون دژی حەلبووسی.

ئەندامانی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، لەن□و□یاندا کوردەکان کە ناویان ئاشکرا نەکرد، بە TNAیان
وت، بڕیاری لابردنی حەلبووسی لە پۆستەکەی " پێشێلکردنی دەستووری عێراقە" و جەختیشیان کردەوە لەوەی
"دادگای بال□ای فیدراڵی دەسەڵاتی ئەوەی نییە ئەندامێتی هیچ ئەندامێکی پەرلەمانی عێراق
هەڵبوەشێنێتەوە"، بە سەرۆکیشەوە، شتێک کە ئەنجومەنەکە خۆی پشتڕاستی کردۆتەوە بە ڕەتکردنەوەی
بابەتەکانی پێشوو کە داوای لابردنی ئەندامانی پەرلەمانیان دەکرد.

ئەو پەرلەمانتارەی کە لە سەرەوە ئاماژەیان پێکراوە ئەنجومەنی بال□ای دادوەری تۆمەتبار دەکەن بە
دەرکردنی بڕیارێکی "سیاسی" و جەختیان لەوە کردەوە کە "بڕیاری لابردنی حەلبووسی تەنها پێشێلکردنی
دەستووری عێراق نییە، بەڵکو ئامانجێکی سیاسییە کە لەلایەن ئەنجومەنی دادوەرییەوە لەژێر فشاری
لایەنە شیعەکانی دڵسۆزی ئێراندا ئەنجام دەدرێت"، لێدوانەکانی نوێنەرەکان ڕەنگدانەوەی لێدوانەکانی
دیکەی ئەندامانی دیکەی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق بوو، هەروەها بە توانایەکی ڕانەگەیەنراو، کە
تیایدا بۆ تۆڕی TNA پشتڕاستیان کردەوە کە بڕیارەکەی دادگا ناتوانرێت بە "نادەستووری" وەسف بکرێت.
دادگاکە بۆی دەرکەوت کە حەلبووسی تاوانی ساختەکاری ئەنجام داوە بە نووسینی دەست لەکارکێشانەوەیەک

کە بە ئەندامێکی چالاکی پەرلەمان دانراوە، ئەمەش پێشێلکردنی گەورەی ئەو سوێندەیە کە لە کاتی وەرگرتنی ئەرکەکانیدا خواردویەتی.

تۆڕەکە هەروەها ڕاپرسییەکی لەسەر بۆچوونی پسپۆڕانی یاسایی کرد، کە ئەوەیان پشتڕاستکردەوە، بەپێی ئەوەی کە دادگای باڵای فیدراڵی عێراق نەیویستووە ڕێگە بە حەلبووسی بدات بڕیارەکە وەک پڕوپاگەندەی سیاسی بەکاربهێنێت، کە دەڵێن لەگەڵ بڕگەکانی دەستووری عێراقدا هاوتایە و ڕوونیشیکردەوە کە "تۆمەتبارکردن و تاوانبارکردنی حەلبووسی بە تاوانی ساختەکاری وای لێدەکات لەنێو ئەو کەسانەدا بێت کە ڕووبەڕووی کەیسەکانی (درۆ) و پێشێلکردنی سوێند تۆمەتبار بکرێت"، لە ڕاپۆرتێکدا کە لە حەڤدەی تشرینی دووەم بڵاوکرایەوە پشتڕاستی کردەوە کە حەلبووسی "بە هیچ شێوەیەک نکۆڵی لەو تۆمەتانە نەکردووە کە لەلایەن دادگاوە لە دژی تۆمارکراون لەنێو ئەو سکاڵا یاساییانەی کە لە دژی تۆمارکراون"، لەوانە تۆمەتەکانی پەیوەست بە "هەوڵدان بۆ ئاساییکردنەوەی پەیوەندی عێراق لەگەڵ ئیسرائیلدا"، کە تۆڕی عەرەبی نوێ ئاماژەی پێدا، کە لەژێر پەلەنی ئەو کەسانەدایە کە تاوانبارکراون.

بەگوێرەی ڕۆژنامەی ئیسرائیلی The Jerusalem Post، کەیسەکانی دژ بە حەلبووسی تەنها لەو تۆمەتانەدا نەوەستاون کە لەسەری ڕەتکراونەتەوە، کە دەڵێت ئەو تۆمەتانەی لە دژی ئەو کراوە بریتین لە "هەوڵدان بۆ ئاساییکردنەوەی پەیوەندی عێراق لەگەڵ ئیسرائیل و واژۆکردنی گرێبەستێک لەگەڵ کۆمپانیایەکی ئەمەریکی کە پشتیوانی لە ئیسرائیل دەکات، کە تا ئێستا هیچ بەڵگەیەک نییە"، سەرەڕای ئەوەی ئاژانسی «موتڵەع» بەڵگەنامە فەرمییەکانی بڵاوکردەوە، لەوانە ئەو گرێبەستانەی کە محەممەد حەلبووسی لەگەڵ کۆمپانیایەکی ئەمەریکی بۆ ئاساییکردنەوەی پەیوەندی عێراق و ئیسرائیل واژووی کرد.

عەلی زوبەیدی ئەندامی پەرلەمانی هاوپەیمانی فەتاح بە کوردستان 24ـی ڕاگەیاند، کە بڕیارەکەی دادگای فیدراڵی دژ بە حەلبووسی ئێستا ڕێگری دەکات لەوەی بچێتە دەرەوەی عێراق، جگە لە "سەپاندنی مانەوەی بەزۆر" بەسەریدا، بەهۆی پەیوەندییەکەی لەگەڵ پرسی ئاساییکردنەوەی پەیوەندییەکان لەگەڵ ئیسرائیلدا و جەختی لەوە کردەوە کە "هەوڵەکانی ئاساییکردنەوە پەیوەندی لەگەڵ ئیسرائیل لەگەڵ لابردنی حەلبووسی لە پۆستەکەی لابراوە".

باڵیۆزی ئەمەریکا دەستێوەردان دەکات و واشنتۆن "نیگەرانە" و لە یەکەم کاردانەوەکانی سەرەکی پەرلەمان لەکارکراو، محەممەد حەلبووسی بڕیارەکەی دادگای فیدراڵی بە "سەیروسەمەرە" وەسف کرد، بە "کردەوەیەک کە لەلایەن لایەنە شاراوەکان ئەنجام دراوە کە هەوڵی نەهێشتنی سەقامگیری ئەمنی لە عێراقدا دەدەن"، کە ئەنجومەنی ئەتڵەسی لە ڕاپۆرتەکەیدا پشتڕاستی کردەوە کە حەلبووسی سەر بە سوننەیە کە سیاسەتمەدارانی سوننە هەتا ئەم دواییانە ئەوەیان لەپشت گرتووە"، ئەنجومەنەکە جەختی لەوەش کردەوە کە بەڕێوەبەرایەتییەکەی ئەمەریکا لابردنی حەلبووسی بە "هۆکارێک دەبینێت کە هەڕەشە لە

سقامگیری پرسی سیاسی ل عراق بکات"، جختکردنو لسر ئوی دست لکارکشانوی ئندامانی پرلمانی سر ب حیزبی تقدوم ب سرکایتی حلبووسی دبت هی دووباربوونوی ئزموونی وتی سدر ل سای 2022 و درچوونیان ب تواوی ل پرسی سیاسی، ک دبت هی ئوی کورسییکانی پارتی تقدوم، گورترین پارتی سونن، ل برژوندی بزووتنوی عزم ب سرکایتی خمیس خنجر بت، ک ئنجومنک دت: دبت هی "ناککییکی ناوخیی سوننکان که له نوان لاین شیعکاندا وویداوه، دوای کشانوی سدرییکان و کوردکان"، به ئاماژ ب ناککییکانی نوان پارتی دیموکراتی کوردستان و یکتیی نیشتمانی کوردستان.

هشی حلبووسی ب "بوونی ئامانجکردنی سیاسی و پراوزخستنی سوننکان" ب درکردنی ل پرلمان، بپی وسفی ئنجومنک، نیگرانی بوبرایتی ئمریکای برزکردو لوی ک سیستمکی ئستا لسر بنمای کتای تایفیی ل ئنجامی ناککیی ناوخییکاندا ووبووی "شکاندن"ـی زیاتر دبتو، جگ لو قسانی ک للاین حلبووسی ویلایت یکگرتووکانی ئمریکا ل کاردانوییکی اسنوخدا برامبر بیارکی ب لابردنی حلبووسی، بایزی خی ل عراق ئلینا مانسکی نارد ک تی عربی نو ئاشکرای کرد ل 16 تشرینی دووممدا کبوونوییکی لگ سرکی ئنجومنی بای دادوری فایق زیدان ئنجامداو، ل هنگاوکدا ک تک ب "دستوردانی اسنوخی ئمریکا" ل قیرانی سیاسی ئستای عراق وسف کرد.

هروها جختی لو کردو ک گفتوگکانی بایزی ئمریکا لگ فایق زیدان، جختکردنو لسر زگرتن ل دستووری عراق و شونکوتنی وشون یاساییکان و پاراستنی سربخیی دستاتی دادوری عراق ب دوورکوتنو ل ئپراسین سیاسییکان لخ دگرت، هروها بایزی ئمریکا ل همان ژدا لگ حلبووسی کبوو و ل گی تویترو پشتاستی کردو ک لگ محمد حلبووسی قسی کردوو سبارت ب "پشکوتن سیاسییکانی ئم دوایی و بارودخی ئمنی" و ئاماژی ب نیگرانییکانی ئمریکا کرد سبارت ب جیابوونوییکی سیاسی ک دبت هی "ئنجامی نرنی" لسر ژمی ئستا، جگ ل بارودخی ئاسایشی جگیری ئستا.

تک هروها ل گی سرچاوییکی خیو ئاشکرای کرد ک بایزی ئمریکا "ناوبژیوانی" نوان فایق زدان و حلبووسی کردوو ب گیشتن ب ککوتنک ک تیدا حلبووسی بگتو ب سرکایتی پرلمان و وشون یاساییکانی ئستا ل دزی ادگرت، ک ئو سکاای دگرتو ک للاین پرلمانتار باسم خشان تمارکراو و حلبووسی تمتبار دکات ب "هودان ب ئاساییکردنوی پیوندی عراق لگ ئیسرائیلدا".

ئنجومنی ئتسی ل اپرتکی دواتردا ئوی پشتاستکردو ک حکومتی عراق ئاگاداری "ترس" و "کاریگریی نرنیی برچاوکانی" ئمریکای ک دت لوانی بکوت سر حکومتی محمد شیاع سودانی ئگر حلبووسی ب تواوی ل پرسی سیاسی دووربخرتو و جختی لو کردو ک

سودانی لە یەکەم هەنگاوەکاندا کە خواستی خۆی نیشاندا بە کۆنترۆڵکردنی قەیرانەکە، دەست لەکارکێشانەوەی هەرسێ وەزیری ڕۆشنبیری ئەحمەد بەدرانی و وەزیری پلاندانان مەحەممەد تەمیم و وەزیری پیشەسازی خالید بەتال ڕەتکردەوە کە لە وەزارەتی ناوخۆدا بێ، هەروەها جێی ئاماژەیە باڵیۆزخانەی ئەمەریکا ڕەتیکردەوە وەڵامی پرسیارەکانی تۆڕی عەرەبی نوێ بداتەوە سەبارەت بە نێوەندگیرییەکەی ڕۆمانۆسکی و هەڤکارەکانی هەوڵدان بە گەڕاندنەوەی حەلبووسی بۆ پۆستەکەی سەرەڕای بڕیاری کۆتایی دادگا.